

مفاهیم، فرایند و روش‌های
ارزیابی تأثیر اجتماعی
رابل جی. بارچ و همکاران

مجری طرح ترجمه: محمدعلی زکریایی
ویراستاران ترجمه: علی حاجعلی و محمدعلی زکریایی
مترجمان: کاوه اکبری، افسانه قوه‌دانی و سمانه مرتضوی گازار

اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

جامعه و فرهنگ

مفاهیم، فرایند و روش‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی

- نویسندگان: رابل جی. بارج و همکاران • مجری طرح ترجمه: محمدعلی زکریایی • ویراستاران ترجمه: محمدعلی زکریایی؛ علی حاجلی • مترجمان: کاوه اکبری، السله فریدانی و سمیه سرشوی گازار • به سفارش: اداره کل مطالعات اجتماعی - فرهنگی شهرداری تهران • ناظر علمی ترجمه: دکتر فرهنگ ارشد • مشاور طرح و بازبینی متن: مهدی امینی • ناشر: جامعه و فرهنگ • طرح جلد: مهران مستوفی • چاپ: خاتم • صحافی: مومن • نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱ • شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه • قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان • شابک: ۹۶۴-۹۷۸-۹۷۸-۵۲-۹ ISBN: 978-964-2977-52-9 • همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

سرشناسه	برج، رابل جی. Burdge, Rabel
عنوان و نام پدیدآور	مفاهیم، فرایند و روش‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی / رابل جی. بارج و همکاران؛ مجری طرح ترجمه محمدعلی زکریایی؛ ویراستاران محمدعلی زکریایی، علی حاجلی؛ مترجمان کاوه اکبری، السله فریدانی، سمیه سرشوی گازار؛ به سفارش اداره کل مطالعات اجتماعی - فرهنگی شهرداری تهران
مشخصات نشر	تهران: انتشارات جامعه و فرهنگ، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	۴۴۸ ص: مصور، جدول
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۲۹۷۷-۵۲-۹
یادداشت	عنوان اصلی: The concept, process, and methods social impact assessment, c2004
یادداشت	واژه نامه
یادداشت	کتابنامه: ص (۲۳۷) - ۲۴۸
موضوع	ارزشیابی طرح‌ها
موضوع	طرح‌های عمری - جنبه‌های اجتماعی - ارزشیابی
موضوع	رشد اجتماعی - ارزشیابی
موضوع	علوم اجتماعی - روش‌شناسی
شناسه افزوده	زکریایی، محمدعلی، ۱۳۴۷ - مترجم، ویراستار
شناسه افزوده	حاجلی، علی، ۱۳۵۰ - ویراستار
شناسه افزوده	اکبری، کاوه، ۱۳۶۲ - مترجم
شناسه افزوده	فریدانی، السله، ۱۳۶۱ - مترجم
شناسه افزوده	سرشوی گازار، سمیه، ۱۳۶۰ - مترجم
شناسه افزوده	شهرداری تهران اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۰ ب ۲۴ ه ۲۴۲
رده‌بندی دیویی	۳۲۰.۵۰۷۲
شماره کتابشناسی ملی	۲۵۷۲۷۲۵

این اثر ترجمه کتاب زیر است:

The Concepts, Process and Methods of Social Impact Assessment: Rabel J. Burdge and Colleagues 2004

اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران:

تهران- تقاطع بزرگراه کردستان و شهید گمنام باختمان معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، طبقه دوم، تلفن: ۸۲۱۰۶۰۰۰

انتشارات جامعه و فرهنگ: تهران، خیابان طالقانی غربی، خیابان سرپرست جنوبی، شماره ۹، تلفن: ۶۶۹۶۹۴۰۱

مرکز بخش: بهارستان ظهیرالاسلام کوچه دیلمان پلاک ۶ طبقه سوم، تلفن: ۳۳۹۹۹۴۲۳ - ۳۳۹۹۴۴۷۰

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۱	مفاهیم، فرایند و روش‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی
۱۵	معرفی ارزیابی تاثیر اجتماعی
۱۷	فصل اول: ارزیابی تاثیر اجتماعی: تعریف و روند های تاریخی
۲۳	توسعه مفهوم ارزیابی تاثیر اجتماعی
۲۵	فصل دوم: مدل تطبیقی ارزیابی تاثیر اجتماعی
۵۷	فصل سوم: ارزیابی تاثیر اجتماعی و فرایند برنامه‌ریزی
۷۱	فصل چهارم: تعیین متغیرهای ارزیابی تاثیر اجتماعی
۸۹	فرایند و روش‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی
۹۱	فصل پنجم: استفاده از دانش ارزیابی تاثیر اجتماعی در تصمیمات [مربوط به] توسعه
۱۱۳	فصل ششم: مدارک دامنه‌ی ملی اتا: کاربردهای جدید برای پایگاه‌های نظامی قدیم
۱۲۹	فصل هفتم: اصول و دستورالعمل‌های ایالات متحده برای ارزیابی تاثیر اجتماعی
۱۷۳	فصل هشتم: ارزیابی تحلیلی و مشارکتی تاثیر اجتماعی
۱۸۳	فصل نهم: فعالیت‌های ویژه اتا، ارزیابی روستایی سریع، دانش سنتی و بومی، تحلیل حساسیتی، بازیابی و عدالت زیست‌محیطی
۱۹۵	فصل دهم: جایگاه ارزیابی تاثیر اجتماعی در ارزیابی راهبردی محیط‌زیستی
۲۱۱	فصل یازدهم: آنچه تصمیم‌گیرندگان در مورد ارزیابی تاثیر اجتماعی باید بدانند
۲۲۵	فصل دوازدهم: چه زمانی ارزیابی تاثیر اجتماعی مورد نیاز است؟
۲۴۱	مطالعات موردی ارزیابی تاثیر اجتماعی
۲۴۳	فصل سیزدهم: کاربرد تاریخ اجتماعی برای شناسایی اثرات توسعه منابع بر اجتماعات دورافتاده: نمونه اسکاگوی و آلاسکا
۲۵۹	فصل چهاردهم: تحلیل پس از وقوع تاثیرات اجتماعی اقتصادی توسعه ذخیره‌سازی
۲۷۷	فصل پانزدهم: پایانه ورود اقیانوس آرام و بندر آبی دور افتاده: ارزیابی تاثیر اجتماعی توسعه صنعتی

فصل شانزدهم: ساخت خانه برای اقشار کم‌درآمد در محله‌های یاسابقه: تاثیر اجتماعی واقعی در برابر تاثیر مورد تصور

۳۱۳ **ارزیابی تاثیر اجتماعی و فرایند مداخله عمومی**
 ۳۱۵ فصل هفتم: ارزیابی تاثیر اجتماعی و فرایند مداخله عمومی
 ۳۲۵ فصل هیجدهم: ارزیابی نیازهای اجتماع و روش‌های مداخله‌ی عمومی
 ۳۴۱ فصل نوزدهم: سارکس کوه ای ملی: اندازه‌گیری استفاده از سطوح در محدوده در برنامه‌ریزی مجتمع تفریحی

۳۵۳ **ارزیابی تاثیر اجتماعی در بستر بین‌المللی**
 ۳۵۵ فصل بیستم: ارزیابی ارزیابی تاثیر اجتماعی برای کشورهای در حال توسعه
 ۳۶۹ فصل بیست و یکم: به کارگیری ارزیابی تاثیر اجتماعی به عنوان ابزار برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری
 ۳۸۵ فصل بیست و دوم: انجام ارزیابی تاثیر اجتماعی در فرایند برنامه‌ریزی
 ۳۹۵ فصل بیست و سوم: اصول بین‌المللی ارزیابی تاثیر اجتماعی
 ۴۰۹ فصل بیست و چهارم: رویه‌ی آبی ارزیابی تاثیر اجتماعی

۴۲۳ منابع:

کلمات مخفف

SIA	ارزیابی تاثیر اجتماعی	اتا:
EIA	ارزیابی تاثیر زیست‌محیطی	اتم:
SEA	ارزیابی راهبردی زیست محیطی	ارز:
PPPs	سیاست‌ها، طرح‌ها و برنامه‌ها	سطب:

به نام خدا

پیشگفتار

مفهوم ارزیابی تأثیر اجتماعی^۱ (اتا) که از اواخر دهه شصت میلادی با رویکرد زیست‌محیطی در برخی از کشورها برای پروژه‌ها الزامی گردید، پس از آن به ویژه در دهه هشتاد با استقبال کشورهای توسعه یافته روبه‌رو شد. در سال ۱۹۸۱ انجمن بین‌المللی ارزیابی تأثیر (IAIA)^۲ شکل گرفت و سپس کمیته بین‌سازمانی راهبردها و اصول ارزیابی پیامدهای اجتماعی به تعریف دقیق و عملیاتی از ارزیابی اجتماعی پرداخت که به‌طور خلاصه می‌توان آن را بررسی تأثیر اجتماعی «تغییرات واقعی و پایداری که در کیفیت زندگی مردم به واسطه مداخله طرح‌ها و پروژه‌ها ایجاد می‌شود» تعریف و تبیین نمود.

پروژه‌های شهری، متناسب با ابعاد متفاوت شهرها، آثار و پیامدهای گوناگونی بر جای می‌گذارند که می‌تواند مثبت یا منفی باشند و بسته به نوع تأثیر ممکن است آشکار شود یا پنهان بماند. در این میان سیاست‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های کلانشهر تهران شاه‌اهمیت و جایگاهی ملی یافته است، که توجه به این پیامدها و تأثیرات را بیش از هر زمان و مکان دیگری در کشور ضروری ساخته است. پروژه‌هایی همچون نواب، امتداد بزرگراه همت تا کرج، ایجاد بزرگراه‌های فرامنطقه‌ای، تونل رسالت، تونل توحید، سیاست‌هایی از جمله محله محوری و مدیریت محله و طرح‌هایی همچون زوج و فرد کردن تردد خودروها و تعیین محدوده طرح ترافیک از جمله پروژه‌ها، طرح‌ها و سیاست‌هایی هستند که مانند هر تغییری، پیامدهای اجتماعی محسوس و نامحسوس را برای شهروندان تهرانی در پی داشته‌اند. نتایج برخی از پیامدها باعث شد تا در سال ۱۳۸۶ شورای اسلامی شهر تهران در مصوبه‌ای شهرداری را ملزم به تهیه مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی، زیست‌محیطی و فرهنگی تمامی پروژه‌های شهری نماید. تدابیر و سیاست‌های شهردار محترم تهران جناب آقای دکتر قالیباف و حمایت‌های معاون امور اجتماعی و فرهنگی ایشان آقای دکتر ایازی مقدمات سازمانی، اداری، مالی و آموزشی مورد نیاز را برای انجام ارزیابی تأثیر اجتماعی طرح‌ها و پروژه‌ها در معاونت‌ها و مناطق شهرداری تهران فراهم آورد.

امروز، پس از حدود سه سال از پذیرش مسئولیت ارزیابی تأثیر اجتماعی پروژه‌های شهری – که در ادبیات اجرایی شهرداری تهران از آن به عنوان «پیوست اجتماعی» یاد می‌شود – توسط اداره کل

1-Social Impact Assessment (SIA)

2-International Association for Impact Assessment

مطالعات معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، اقدامات متنوع و متعدد علمی و اجرایی در این عرصه در دستور کار قرار گرفته و به سرانجام رسیده است.

برگزاری اولین کارگاه‌های ارزیابی آثار و پیامدهای اجتماعی طرح‌ها و پروژه‌ها (که به‌طور مستمر از سال ۱۳۸۷ تاکنون ادامه داشته است)، تالیف اولین کتاب در حوزه دانش ارزیابی تأثیر در کشور، ترجمه سه عنوان کتاب و بیش از ده‌ها مقاله، برگزاری "اولین همایش ملی ارزیابی تأثیر سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌ها" که با استقبال پژوهشگران، اساتید، دانشجویان حوزه علوم اجتماعی و رشته‌های همچون برنامه‌ریزی شهری، معماری، شهرسازی، جامعه‌شناسی و روبرو گردید، برنامه‌ریزی تهیه پیوست اجتماعی صدها طرح و پروژه شهری و تدوین و ابلاغ چهار ویرایش دستورالعمل ارزیابی تأثیر در شهرداری تهران، از مهمترین اقدامات انجام شده در طی سه سال گذشته است.

به رغم تلاش‌هایی که برای تولید و ترویج دانش داخلی و خارجی در مورد ارزیابی اجتماعی صورت گرفته، به نظر می‌رسد همچنان به تالیف و ترجمه آثار نظری و کاربردی نیازمندیم. کتابی که برای ترجمه انتخاب شده چهارمین عنوان در این حوزه و از بهترین و قابل استنادترین منابع علمی عرضه شده ارزیابی تأثیر در دنیا است که به تمامی پژوهشگران، کارشناسان و متخصصان علاقمند مبحث پیوست‌های اجتماعی تقدیم می‌شود.

شایسته است تا از مجری ترجمه طرح، جناب آقای محمدعلی زکریایی رئیس موسسه پژوهشی جامعه و فرهنگ و گروه مترجمان این اثر صمیمانه سپاسگزاری نمایم. همچنین از تلاش و کوشش بی‌وقفه همکاران خود در معاونت پژوهشی و اداره ارزیابی و پیوست اجتماعی اداره کل، آقایان دکتر حسن عماري و مهدی امینی و سایر عزیزانی که در انتخاب این کتاب و برنامه‌ریزی برای ترجمه و انتشار آن همکاری داشته‌اند تقدیر و تشکر نمایم.

امید است مجموعه اقداماتی که با همکاری جمعی از اساتید دانشگاهی، مؤلفان و مترجمان با تجربه، پژوهشگران علاقمند و پیگیر پیوست اجتماعی و کارشناسان و مدیران معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران انجام شده است، آغازگر نگاه ویژه برنامه‌ریزان ملی و محلی کشور به انجام ارزیابی پیامد قبل، حین و بعد از انجام طرح‌ها و پروژه‌ها باشد.

دکتر علی اسمعز محکی

مدیر کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران

مقدمه

کتاب ارزیابی تاثیر اجتماعی از جمله کتب معتبر در این حوزه است که توسط یکی از مهمترین متخصصان این حوزه تهیه و ویراسته شده است. همانگونه که در این کتاب ملاحظه خواهید نمود، توجه ویژه به پیامدهای اجتماعی برنامه‌های توسعه‌ای و لحاظ کردن ابعاد اجتماعی برنامه‌های فنی و مهندسی در مرکز توجه این حوزه نوظهور است. برنامه‌های توسعه همواره از این حیث مورد انتقاد بوده‌اند که بیش از آنکه برنامه‌ای "اجتماعی-اقتصادی" باشند، عمدتاً برنامه‌های "اقتصادی-مهندسی" بوده‌اند. این نقص به ویژه در جامعه‌ای مثل جامعه ایرانی که از عقب ماندگی‌های فراوانی رنج می‌برد و شتاب ناشکیبانه‌ای برای توسعه در پیش گرفته کاملاً آشکار است. به همین دلیل توجه مراکز ماند شهرداری تهران که برنامه‌های توسعه‌ای متعددی دارد می‌تواند آغازگر نویدبخشی برای رفع نقص پیش گفته باشد.

کتاب پیش رو با هدف معرفی مفهوم و روش ارزیابی تاثیر اجتماعی برنامه‌های توسعه‌ای ترجمه و منتشر شده است. در ترجمه این کتاب تلاش شده است با در نظر گرفتن طیف خوانندگان آن، تا آنجا که ممکن بوده از معادل‌های مصطلح استفاده شود و کلمات جدیدی خلق نشود. همچنین مترجمان تلاش کرده‌اند متن را، هر جا که نیاز بود، خواناتر و روان‌تر نمایند، ضمن آنکه اصالت متن اصلی همواره حفظ شده است.

در اینجا لازم است درباره دو اصطلاح کلیدی و پرسامد این کتاب توضیح داده شود: انا و اتم. زبان انگلیسی از این امتیاز برخوردار است که نویسندگان قادرند کلمات پرسامد را به صورت مخفف به کار برند. برای مثال، در این کتاب به جای "ارزیابی تاثیر اجتماعی" (Social Impact Assessment) همواره از SIA استفاده شده است. چنین مخفف‌هایی به وفور در متن انگلیسی این کتاب به کار برده شده است. حال آنکه زبان فارسی چنین امکانی را مهیا نمی‌کند

و یا محدودیت‌های فراوانی ایجاد می‌نماید. به کار بردن مخفف‌ها هم باعث کوتاهی جملات و هم موجب خوانایی بیشتر متن می‌شود. از این رو برای دو کلمه پرسامد "ارزیابی تاثیر اجتماعی" و "ارزیابی تاثیر محیطی" از دو مخفف اتا و اتم استفاده شده است. گرچه به کارگیری این نوع مخفف‌ها می‌توانست گسترش داشته باشد، محدودیت شکلی زبان فارسی مانع از این امر شده و ما را ناگزیر از تکرار مکرر اصطلاحات کلیدی چند کلمه‌ای نمود.

علاوه بر آن، برخی واژه‌های انگلیسی به دلیل رسوخ در زبان فارسی و یا از آنجا که فاقد معادل مناسب فارسی است، در این متن با سلیقه ویراستاران این کتاب به کار رفته است. برای مثال معادل‌یابی برای کلمه Agency که در زبان فارسی به صورت آژانس به کار می‌رود همواره مشکل‌ساز است. به همین دلیل در ترجمه این متن، در برخی موارد محدود، ویراستاران سلیقه خود را اعمال نموده‌اند تا مفهوم مورد نظر نویسنده منتقل شود. همچنین از واژه‌های کلیدی و پرسامد این متن stakeholder است که معنای وسیعی در این بحث دارد و شامل طیف گسترده‌ای از کارکنانی که در اجرای یک پروژه مداخله دارند تا آنها که از اجرای آن سود و یا زیان می‌برند یا به هر شکلی با آن درگیر یا تحت تاثیر هستند را شامل می‌شود. این واژه را به صورت یا به عبارت افراد "ذی‌نفع" یا "تحت تاثیر" ترجمه کرده‌ایم.

لازم است از مشاوران و همکاران در ترجمه این اثر سپاسگزاری نمایم. استاد عزیزم جناب آقای دکتر فرهنگ ارشاد در بازبینی ترجمه این اثر نکات قابل توجهی را یادآوری کردند. جناب آقای دکتر محمد رضایی در ساماندهی، معادل‌یابی و معرفی مترجمان لطف‌های بسیاری به ما ارزانی داشتند. جناب آقای کاوه اکبری، سرکار خانم‌ها سمانه مرتضوی‌گزار و افسانه قره‌داغی با دقت‌های قابل توجهی متن را ترجمه کردند. جناب آقای علی حاجلی بر ما منت گذاشتند و در ویراستاری تخصصی و فنی ما را یاری کردند، اگر همت ایشان نبود این اثر به سامان نمی‌رسید. از تیم آماده‌سازی و طراحی موسسه جامعه و فرهنگ، آقایان علیرضا حاجلی نمونه خوان منابع انگلیسی و مهدی زکریایی مسوول ساماندهی و صفحه‌آرایی و هادی زکریایی طراح جلد بسیار سپاسگزارم.

در پایان از جناب آقایان سید رضا مصطفوی مدیر کل سابق محترم مطالعات اجتماعی - فرهنگی، دکتر حسن عماري معاون پژوهشی و مهدی امینی مدیر اداره ارزیابی و پیوست اجتماعی اداره کل مطالعات اجتماعی - فرهنگی شهرداری تهران که به ما اعتماد کردند و این اثر مهم را برای ترجمه سپردند، بسیار سپاسگزاریم.

محمد علی زکریایی

تهران - آذرماه ۱۳۹۰

مفاهیم، فرایند و روش‌های ارزیابی تأثیر اجتماعی

ارزیابی تأثیر اجتماعی در اوایل دهه ۱۹۷۰ به عنوان رشته‌ای از علوم اجتماعی کاربردی و در پاسخ به نیاز شناخت تأثیرات [طرح‌های] توسعه منابع طبیعی و بدیل‌های سیاست زیست‌محیطی بر مردم به وجود آمد. نیروی محرکه [این جریان] تصویب سند سیاست ملی زیست‌محیطی^۱ در کنگره ایالات متحده بود. سی پی ولف،^۲ اولین جلسه ارزیابی تأثیر اجتماعی را با حضور متخصصان و دانشگاهیان در بانیور سال ۱۹۷۳ در جلسه سالانه اعضای پژوهشی طراحی زیست‌محیطی در میلواکی برگزار کرد. ویسکانسین، سو جانسون و من مقاله‌ای را تحت عنوان ارزیابی تأثیر اجتماعی: رویکردی آزمایشی^۳ در جلسه اول ارائه کردیم. ۲۰ سال بعد، در ۱۹۹۴، کمیته میان سازمانی اصول و دستورالعمل‌های ارزیابی تأثیر اجتماعی، که ریاست غیر رسمی آن بر عهده من بود، اصول و دستورالعمل‌های ارزیابی تأثیر اجتماعی را به چاپ رساند (که در سال ۲۰۰۳ با عنوان اصول و دستورالعمل‌های اتا جدید چاپ شد). ۲۳ فصل دیگر این کتاب (شامل ۳ فصل مبتنی بر اتاهای دانشجویی و پروژه‌های مداخله عمومی) مقاله‌های من و همکارانم را در مورد توسعه ارزیابی تأثیر اجتماعی به عنوان بخش منسجمی از مدیریت زیست‌محیطی و فرایند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری ارائه می‌کند. کتاب حاضر راهنمایی است بر [کتاب] A Community Guide to Social Impact Assessment: Third Edition، چاپ ۲۰۰۴ توسط انتشارات بوم‌شناسی اجتماعی میدلتون^۴، ویسکانسین.

1-National Environmental Policy Act

2.C. P Wolf

3-Social Impact Assessment: A Tentative Approach

4-Social Ecology Press of Middleton

ساختار کتاب

مقدمه

فصل ۱. تاریخچه ارزیابی تاثیر اجتماعی و چگونگی بسط آن به عنوان یک رشته پژوهشی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری را - هم به شکل مستقل و هم در زمینه ارزیابی تاثیر زیست‌محیطی - دنبال می‌کند.

بسط مفهوم ارزیابی تاثیر اجتماعی (اتا): فصل ۲ تا ۴، به توصیف سیر تکامل مدل اُتا که اولین بار در اوایل دهه ۱۹۷۰ از سوی سو جانسون و من به عنوان چارچوبی مفهومی برای بررسی تاثیر احداث مخزن آبی بر مردم ترسیم شد، می‌پردازد. این بخش با معرفی مدل تطبیقی تاریخی آغاز شده و با بحثی در مورد ۲۸ متغیر ارزیابی تاثیر اجتماعی که برای درک تاثیر اجتماعی توسعه و تغییر اجتماع به کار می‌روند، خاتمه می‌یابد. با توجه به اینکه من جزئیات سیر تکامل مدل تطبیقی اُتا را ارائه می‌دهم، هر فصل بر فصل قبلی خود مبتنی است. چارچوب اُتا ممکن است برای سازمان‌دهی به یافته‌های تحقیقی و به عنوان راهنمایی برای متخصصانی به کار رود که خواستار شناخت و اجرای اُتا در زمینه فرایند برنامه‌ریزی و ارزیابی محیطی هستند.

فرایند و روش‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی: فصل‌های ۵ تا ۱۲ خطوط کلی فرایند و روش‌های پذیرفته‌شده برای مطالعه و نیز اجرای ارزیابی تاثیر اجتماعی را ترسیم می‌کنند. فصل ۵ به اجزا مفهومی اُتا و چارچوب وسیع‌تری می‌پردازد که دانشمند علوم اجتماعی درون آن، موفق به یافتن مسیری نظری برای مطالعه ارزیابی تاثیر می‌شود. این فصل با خوانش تعدیل شده‌ای در مورد استفاده از اُتا در تصمیم‌گیری برای آینده جنگل‌های بارانی استوایی در شمال استرالیا به پایان می‌رسد. فصل ۶، یک تحقیق موردی در فرایند دامنه‌ای برای اُتا است که استفاده مجدد از پایگاه‌های نظامی به عنوان نمونه موردی را به کار می‌گیرد. فصل ۷، اقدامات کمیته میان‌سازمانی را گزارش می‌دهد که تکنگاری اصول و دستورالعمل‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی را گسترش داد. سه فصل بعدی به استفاده از اُتا، [به کارگیری] روش‌های خاص و جایگاه اُتا در ارزیابی راهبردی زیست‌محیطی^۱ می‌پردازد. من [این بخش را] با فصل‌هایی در مورد آنچه تصمیم‌گیران باید راجع به ارزیابی تاثیر اجتماعی و جزئیاتی در مورد محل و شرایطی که اُتا مورد نیاز است بدانند، به پایان می‌برم.

مطالعات موردی در ارزیابی تاثیر اجتماعی: فصل ۱۳ تحلیلی تاریخی از چگونگی تطبیق اجتماعی دوردست در آلاسکا با دوران نوسان فعالیت‌های تجاری^۱ است که بیش از ۱۰۰ سال به طول انجامید. فصل ۱۴، یافته‌های مطالعه بین رشته‌ای در مورد پروژه ذخیره‌سازی آب را خلاصه می‌کند. این تحقیق تلاشی بود در جهت تعیین اینکه آیا تاثیرات پیش‌بینی شده در گزارش اولیه ارزیابی تاثیر اجتماعی و زیست‌محیطی، در عمل رخ داده‌اند یا نه. فصل‌های ۱۵ و ۱۶ بر پروژه‌های دانشجویی اتا مبتنی است. فصل ۱۵، تلاش برای نصب ترمینال در آب عمیق در ساحل ایالت واشینگتن (در ایالات متحده) را گزارش می‌کند. فصل ۱۶ نیز به تاثیرات اجتماعی ناشی از آغاز [طرح] تامین مسکن برای افراد کم‌درآمد در محلات قدیمی می‌پردازد.

ارزیابی تاثیر اجتماعی و فرایند مداخله عمومی: مداخله عمومی یکی از ویژگی‌های اصلی و مستمر فرایند اتا - اتا است. فصل ۱۷، مداخله عمومی را در زمینه ارزیابی تاثیر اجتماعی تعریف کرده و رویه‌های آن را کار رفته برای افزودن مداخله عمومی به فرایند اتا-اتا را ترسیم می‌کند. فصل ۱۸ به توصیف نیازهای مهم تکنیک‌های ارزیابی و مداخله عمومی می‌پردازد که همچنین ممکن است برای کسب اطلاعاتی درباره تاثیرات اجتماعی به کار روند. پایان‌دهنده این بخش، داستانی است در این مورد که چگونه یکی از مدیران ساخت و ساز زمین در ایلینویز مرکزی (در ایالات متحده)، از فردی شکاک به یکی از حامیان مداخله عمومی تبدیل می‌شود و در به‌کارگیری این فرایند برای برپاساختن تسهیلات تفریحی به موفقیت می‌رسد.

ارزیابی تاثیر اجتماعی در زمینه‌ای بین‌المللی: فصل‌های آخر، مفاهیم، فرایند و روش‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی را در مناطقی خارج از آمریکای شمالی به کار می‌گیرد. فصل ۲۰ به منافع اتا و برخی پیشنهاداتی اشاره می‌کند که ممکن است به اجرای موفق پروژه در کشورهای در حال توسعه بینجامد. فصل ۲۱ محدودیت‌های نهادی و فرهنگی را در به‌کارگیری رویه‌های اتا-اتا در موقعیت‌های توسعه به بحث می‌گذارد. این فصل با خوانشی تعدیل‌یافته در مورد استفاده از اتا در تصمیم‌گیری برای اجازه استخراج معادن در زمین‌های بومی در مرزهای شمالی استرالیا به پایان می‌رسد. فصل ۲۲، روش‌های مورد نیاز و نیز اهمیت ادغام اتا را در ارزیابی پروژه و سیاست‌گذاری به عنوان بخشی از فرایند برنامه‌ریزی ترسیم می‌کند. فصل ۲۳، اصول بین‌المللی اتا است. فصل آخر (۲۴)، بحثی را در مورد موفقیت‌ها، مشکلات و چشم‌اندازهای اجرای ارزیابی تاثیر اجتماعی در آینده مطرح می‌کند.

۱- boom-bust cycle به مجموعه‌ای از رویدادهایی اشاره می‌کند که در آن، رشد سریع فعالیت‌های تجاری در اقتصاد با کاهش سریع همان فعالیت‌ها همراه می‌شود و این فرایند بارها تکرار می‌شود.

قردانی

افرادی که اسامی آنها در فهرست نویسندگان همکار در فصل‌های ارائه‌دهنده قرار دارد، بخش زیادی از زندگی خود را به توسعه و اجرای انا اختصاص داده‌اند و من واقعا از تلاش آنها سپاسگزارم. از این میان، اهمیت ۳ نفر بیش از دیگران است. سو جانسون، که اصلیت او را نمی‌دانم، او ایده‌های اصلی مدل تطبیقی-تاریخی را ارائه کرد و اولین بار نیاز به انجام تحقیقات علوم اجتماعی، ذیل قانون سند سیاست ملی زیست‌محیطی را درگ گرد. روی ریگسون، از استرالیا، یکی از معدود متخصصانی است که یافته‌های ارزیابی تاثیر اجتماعی را درون زمینه‌ای از نظریه جامعه‌شناختی، با موفقیت سازمان‌دهی کرده است. دونالد، آر. فیلد، از دانشگاه ویسکانسین، یکی از جامعه‌شناسان زیست‌محیطی است که به این نتیجه رسید که برای موفقیت رشته‌های نوظهور، زیرساختی از کتاب‌ها، سازمان‌های حرفه‌ای و حامیانی در میان متخصصان مورد نیاز است. زندگی درخشان او به این اهداف دست یافته است. جویس ال. بارج، همسر و همراه عزیزم، منتقد و ویراستار این متن بود.

رابل جی. بارج، دانشگاه واشینگتن غربی، بلینگام.

واشینگتن (ایالات متحده) ۱۵ آوریل ۲۰۰۴